

Gauck populairder, maar Wulff wordt president

Onverwachte presidentsverkiezing neemt verrassende wending

Achtergrond - 29 juni 2010

Duitsland krijgt morgen een nieuwe president. Een speciale parlementsvergadering kiest tussen politicus Christian Wulff (51), de favoriet van CDU/CSU en FDP, en theoloog Joachim Gauck (70), kandidaat van SPD en Groenen. Niemand twijfelt eraan dat Wulff wint. Toch is Gauck populairder.

Een donderslag bij heldere hemel. Dat was het totaal onverwachte vertrek van president Horst Köhler op 31 mei. Na zes jaar, net herkozen voor een tweede termijn, hield de voormalige bankier het voor gezien. Omstreden uitspraken over de inzet van het leger in Afghanistan leverden hem zoveel kritiek op, dat hij vond dat het respect voor zijn functie was aangetast, liet hij live op tv weten.

Zoiets is in Duitsland nooit eerder vertoond, een zittende president die er per direct mee ophoudt. Onmiddellijk begon het speculeren over Köhlers opvolger. Die moet, zo zijn de regels in Duitsland, binnen dertig dagen worden gekozen door de Bundesversammlung, een speciale vergadering van de Duitse Bondsdag en vertegenwoordigers van de deelstaten.

Kanselier Merkel maakte drie dagen na Köhlers vertrek de kandidatuur van Christian Wulff bekend, sinds 2003 voor de CDU minister-president van de deelstaat Nedersaksen. Ze deed dat op de ARD, de belangrijkste Duitse publieke zender, met naast haar FDP-leider Westerwelle en CSU-leider Seehofer. Merkel wilde eenheid uitstralen. Haar coalitie met de FDP ligt sinds het aantreden vorig jaar onder vuur door interne ruzies en inconsistent beleid.

'Opa-Obama' Gauck

SPD en Groenen gooiden direct daarop roet in het eten. Zij kwamen met een tegenkandidaat: theoloog Joachim Gauck. Hij maakte in de DDR deel uit van de burgerrechtenbeweging Neues Forum en was na de *Wende* jarenlang beheerder van de archieven van de Oost-Duitse geheime dienst, de Stasi. Een morele instantie, een liberaal, integer, menselijk, een uitstekende spreker die veel mensen weet te raken. Zijn voorstanders komen superlatieven tekort om de oud-dominee uit Rostock te beschrijven. Een opa-Obama, schrijft *Der Spiegel*.

Gauck spreekt vooral veel jongeren aan. Zij voeren al de hele maand op internetfora actie. Op Facebook organiseren zij demonstraties en debatteren over vrije presidentsverkiezingen. Gauck had zelf overigens nog nooit van Facebook gehoord, gaf hij toe. Maar dat maakt zijn fans niets uit. In de laatste peilingen van afgelopen zondag zou Gauck als de president door de bevolking mocht worden gekozen 42 procent van de stemmen krijgen. Wulff staat op 36 procent.

Ook de Duitse media laten zich deze maand niet onbetuigd: 'Yes, we Gauck!' kopte boulevardblad *Bild-Zeitung*, 'Der Präsident des Herzens' schreef tijdschrift *SuperIllu* en ook weekblad *Der Spiegel* koos partij en noemde Gauck op de cover: 'Der bessere Präsident'.

Boven de partijen

Een belangrijke troef van Gauck is dat hij niet bij een politieke partij hoort. Hij staat daarmee voor veel mensen boven de partijen, precies wat zij van een president verwachten. SPD en Groenen hebben die keuze bewust gemaakt. En het werkte: een aantal prominente FDP'ers liet na de bekendmaking van Gaucks kandidatuur weten best op hem te willen stemmen. "Hij vertegenwoordigt als geen ander in dit land de vrijheid", aldus de Saksische liberale leider Holger Zastrow in de *Süddeutsche Zeitung*.

De landelijke FDP-top heeft de afgelopen weken er hard aan gewerkt deze dissidente stemmen het zwijgen op te leggen. De veel bekritiseerde partij kan zich deze verdeeldheid niet veroorloven. Ook Merkels coalitie kan zich weinig meer permitteren. Veel Duitse media zijn het er over eens: als Merkels kandidaat Wulff het morgen niet redt, kan dat het einde betekenen van haar regering.

Bundesversammlung

CDU/CSU en FDP hebben zelf invloed op de uitslag van de presidentsverkiezingen. De president wordt gekozen door de Bundesversammlung. Dat is een speciale vergadering van de 622 Bondsdagleden en even zovele vertegenwoordigers uit de deelstaten. Die laatsten mogen de partijen zelf benoemen. CDU/CSU en FDP kiezen daarom voor mensen van wie ze weten dat die voor Wulff stemmen.

Wulff heeft 623 van de 1244 stemmen nodig om president te worden: de absolute meerderheid. CDU/CSU en FDP hebben 644 leden in de Bundesversammlung. Omdat de kans heel klein wordt geacht dat er 22 dwarse liberalen op Gauck stemmen, is het zo goed als zeker dat Wulff morgen president wordt. Temeer daar niet alle oppositieleden op Gauck stemmen.

Die Linke heeft weinig op met de kandidaat van SPD en Groenen. De partij vindt hem te neoliberal en zijn harde koers als beheerder van de Stasi-archieven

nemen veel Linke-leden hem ook kwalijk. Bovendien weigert Gauck zijn kritiek terug te nemen dat Die Linke niet democratisch genoeg is. De partij heeft daarom een eigen verrassende kandidaat benoemd, een West-Duitse vrouw: Bondsdaglid en voormalig journaliste Luc Jochimsen. Zij maakt echter geen kans om morgen te winnen.

President Wulff

De president die morgen in zijn nieuwe ambtswoning Schloss Bellevue in Berlijn trekt, is dus naar alle waarschijnlijkheid Christian Wulff. Voorstanders noemen hem een rustige maar zelfbewuste man die liever verbindt dan polariseert. Als minister-president van Nedersaksen heeft hij genoeg bestuurlijke ervaring opgedaan, zijn regeerstijl omschrijven Duitse media als onopvallend en efficiënt.

Zijn tegenstanders noemen hem kleurloos en vinden dat hij teveel de machtspolitieke belangen van Merkel dient. Wulff gold lange tijd als mogelijke concurrent van Merkel voor het kanselierschap. Nu wordt hij op 51-jarige leeftijd de jongste Duitse president ooit.

Afbeeldingen:

Gauck op Facebook: www.facebook.com

Luc Jochimsen: dpa/picture-alliance

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/525/gauck-populairder-maar-wulff-wordt-president>